

راهنمای متون کلاسیک

راهنمای خواندن 'لویاتان' هابز

لوری ام. جانسون بگی
ترجمه مجتبی هاتف

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

این مجموعه ای است از:

Hobbes's Leviathan: A Reader's Guide

Laurie M. Johnson Bagby

© Cambridge University Press 2007

سرشناسه: جانسون، لوری ام.، ۱۹۶۳-م.

Johnson, Laurie M., 1963

عنوان و نام پدیدآور: راهنمای خواندن لویاتان هابز/ لوری ام. جانسون باگی؛

ترجمه مجتبی هانف.

مشخصات نشر: تهران: ترجمان علوم انسانی، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۴۸ ص

شابک: ۳-۶۵-۸۰۹۱-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Hobbes's Leviathan: reader's guide, 2007.

شناسه افزوده: هانف، مجتبی، ۱۳۶۱-م.ترجم

زده بندی کنگره: ۳۵XJ

زده بندی دیویی: ۳۲۰/۱۰۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۶۱۳۷

راه‌های خواندن 'لویاتان' هابز

نویسنده: ل. ام. جانسون بگی

ترجمه: مجتبی‌هااتف

رشته: ترجمان علوم انسانی

ویژگی‌ها: مرض، اسبیرور

طراح جلد: محمود نوری

تصویرسازی روی جلد: سجاد شاه‌سمسوری

صفحه‌آرا: معصومه کریمی

چاپ: زیتون

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

پست الکترونیکی: publication@tarjomaan.com

tarjoman.nashr@gmail.com

www.tarjomaan.shop

فروشگاه اینترنتی:

حقوق چاپ و نشر در قالب‌های کاغذی،

الکترونیکی و صوتی انحصاراً برای انتشارات

ترجمان علوم انسانی محفوظ است.

❖ فهرست ❖

سخن ناشر / ۷

سپاسگزاری / ۱۱

———— [۱] ————

معرفی و زمینه / ۱۳

———— [۲] ————

ما و / ۱۴ / ۲۵

———— [۳] ————

مطالعه مس / ۱۵

بخش اول: در باب اسنان / ۳۵

پرسش‌های تمرینی / ۷۲

بخش دوم: در باب دولت / ۷۳

پرسش‌های تمرینی / ۱۲۶

بخش سوم: در باب دولت مسیحی / ۱۲۷

پرسش‌های تمرینی / ۱۷۰

بخش چهارم: در باب مملکت ظلمت / ۱۷۱

پرسش‌های تمرینی / ۱۹۰

مرور و نتیجه‌گیری / ۱۹۱

پرسش‌های تمرینی / ۱۹۲

———— [۴] ————

تفسیرها و تأثیرها / ۱۹۷

معاصران هابز / ۱۹۷

تأثیر هابز بر فلسفه سیاسی / ۲۰۱

تفاسیر نوین از اندیشه‌های هابز / ۲۰۵

———— [۵] ————

راهنمایی برای مطالعه بیشتر / ۲۱۳

نسخه‌های مختلف لویاتان / ۲۱۳

پی‌نوشت‌ها / ۲۱۷

منابع / ۲۲۳

واژه‌نامه / ۲۳۵

نمایه / ۲۴۳

www.ketab.ir

سخن ناشر

ابن سینا در زندگی نامهٔ خود نوشتش تعریف می‌کند که چهل بار مابعدالطبیعهٔ ارسطو را خواند و معنای آن چو بزی دریافت، تا اینکه با خواندن رسالهٔ بسیار مختصر فارابی با عنوان انسان مابعدالطبیعه تمام می‌زویای این اثر برای او روشن گشت. ممارست مثل وار عقلی چنان بالیده حکایت این دارد که خواننده با راهی طولانی تا فهم متن کلاسیک روبرو روست و در این راه نیازمند راهنماست. اما تلاش برای خواندن این متن‌ها، و برای مهارت‌های زبانی خواندن ترجمه‌های فارسی آن‌ها، اغلب به مسیری بی‌سرانجام کشیده می‌شود. فهم عمیق و دقیق، رفته‌رفته، جای خود را به ساده‌سازی‌های مبتذل می‌دهد. رفتن به سراغ این متون دشوار و گاهی سهل‌ممتنع استیصالی به بار می‌آورد که بی‌سازمان خواننده را به بازنگری و تردید دربارهٔ قابلیت فهم‌پذیری این متون بیندازد. خوانندهٔ مبتلا اگر از دام این تردیدها بیرون آید، به مطالعهٔ متون درجه دوم روی می‌آورد و به آثار شارحان و مفسران رجوع می‌کند و مدت‌ها در میان شروح مطول و پرجزئیات سرگردان می‌شود و از قضا خود این شروح را نیازمند راهنما می‌بیند. سرانجام، پس از دل‌کندن از این تلاش‌های مدرسی و روشمند و دردسره‌ای بی‌حاصل، نوبت به تفرج در آثار درجه سوم می‌رسد که بیان شسته‌رفته و ساده‌ای از سیر تفکر یک متفکر می‌دهند و اغلب حاصلی جز فروکاستن وجوه اندیشهٔ او

در قالب کلیشه‌های ساده‌انگارانه ندارند، آثاری که، به جای قدم اول بودن، مهر ختامی بر جست‌وجوهای فکری خواننده می‌زنند. بدین ترتیب خواننده یا از صرافت خواندن متن کلاسیک می‌افتد یا خود را از خواندن آن‌ها بی‌نیاز می‌بیند. درس‌گفتارهای دانشگاهی، مقالات علمی‌پژوهشی و تألیف‌های به اصطلاح انتقادی، همگی، در رجوع به این آثار درجه دوم و سوم و در تظاهر به رجوع به آثار اصلی که عمدتاً رونوشتی از استنادات شرح‌ها و مقدمه‌هاست - با یکدیگر شریک‌اند. حاصل آنکه آثار کلاسیک هرگز خواننده نمی‌شوند و این منبع اصلی بازخوانی‌های مؤلفانه یا منتقدانه به مرور فراموش می‌شوند.

کتاب‌های مجموعه «راهنمای متون کلاسیک» چیزی است در میانه این دو «جبهه» ترتیب به متن؛ نه شرح و تفسیری مفصل است و نه ادعای آسان‌کردن تمام دشواری‌های متن را دارد، بلکه قرار است نقشه‌ای باشد برای گذر از پیچ‌وخم متن. این مجموعه در انتشارات کانتینیوم با عنوان Reader's Guides و با هدف فراهم کردن زمینه روشن و مختصر برای متون کلاسیک غرب تهیه شده است. نویسندگان این مجموعه هر یک در زمینه کاری خود شناخته شده و صاحب اعتبار هستند و مخاطب کتاب به‌همین دلیل دارای دانشی در حد کارشناسی و کارشناسی ارشد در رشته‌های مرتبط در نظر گرفته شده‌اند. این کتاب‌ها خواننده را دعوت می‌کنند به خواندن کتاب اصلی و به رفتن برگشت میان کتاب راهنما و کتاب اصلی. بنابراین خواننده باید، پس از خواندن بخش‌های مقدماتی کتاب راهنما، به سراغ متن اصلی برود و ابتدا با داشته‌های این راهنما خود را با متن مواجهه شود؛ سپس کتاب راهنما را باز کند و توضیحات مربوط به آن بخش را بخواند؛ این توضیحات مقاصد اصلی فیلسوف را توضیح می‌دهند و پیوندهای هر بخش را با نظام تفکر فیلسوف مشخص می‌سازند و به‌ندرت وارد تفسیری خاص از متن می‌شوند؛ در مرحله آخر نیز خواننده دوباره به متن اصلی رجوع می‌کند و با دانشی افزون دوباره برای حل معماهای متن می‌کوشد.

کتاب‌های این مجموعه از ساختاری واحد پیروی می‌کنند. در بخش اول هر کتاب به زمینه و زمانه نوشته شدن اثر پرداخته شده است، یعنی تلاش شده است تا متن در درون بافتار فکری و تاریخی خود قرار گیرد تا نسبت اثر با آثار گذشتگان و پیوست و گسست آن با منظومه معرفتی پیشینیان مشخص گردد. در بخش دوم مضامین اصلی اثر به بحث گذاشته شده است تا خواننده فهمی اجمالی از موضوعات و مطالب کتاب پیدا کرده و آماده ورود به متن اصلی شود. در بخش سوم، نویسنده از مقدمات عبور کرده و وارد خود متن می‌شود. در این بخش، نویسنده تفکیک متن اصلی به فصل‌ها، بخش‌ها، قسمت‌ها، بندها و حتی جمله‌ها گام به گام می‌نماید، را با خود همراه می‌کند و می‌کوشد تا هم روایتی تکوینی از چگونگی شکل‌گیری و بسط ایده‌ها به دست دهد و هم ربط و نسبت منطقی ایده‌ها را بکاود. در بخش چهارم نویسنده به تأثیرات فکری و تاریخی کتاب مورد نظر می‌پردازد. در انتهای هر بخش از کتاب، پرسش‌هایی پژوهشی نیز طرح شده‌اند تا هم خواننده بتواند مطالب فصل را جمع‌بندی کند و هم خود در آینده به نحو مستقل این پرسش‌ها را مبنای تحقیق قرار دهد. در انتهای هر کتاب نیز راهنمای مطالعه آثار مرتبط آمده است که خواننده می‌تواند آن را مبنای مرحله بعدی مطالعه و تحقیقات خود قرار دهد.

انتشارات ترجمان علوم انسانی امیدوار است با ترجمه و انتشار این آثار قدمی در مسیر اندیشیدن سنجیده به اندیشه‌های سنجیده را برداشته باشد. هرچند کتاب‌های این مجموعه و نیز ترجمه‌های آن‌ها عاری از نقص نیستند، اما تلاشمان این بوده است که پژوهشگران علوم انسانی را از طرفی به خواندن متن‌های اصلی متفکران و از طرفی به تلاش برای تفکر به زبان فارسی تشویق کنیم؛ و امیدواریم مخاطبان این آثار نیز با نگاهی نقادانه ما را همراهی کنند.